

KARCINOM GRLIĆA MATERNICE – PREVENCIJA KOJA SPAŠAVA ŽIVOTE

Karcinom grlića maternice predstavlja značajan javnozdravstveni problem koji pogađa žene širom svijeta. Iako je ova bolest potencijalno smrtonosna, važno je naglasiti ohrabrujuću činjenicu: uz redovan skrining i pravovremenu prevenciju, karcinom grlića maternice se u velikoj mjeri može spriječiti i izliječiti.

Karcinom grlića maternice je maligno oboljenje koje nastaje u ćelijama grlića maternice (cerviksa) - donjeg, užeg dijela maternice koji se povezuje s vaginom. Razvoj ovog karcinoma je postupan proces koji obično traje godinama, prolazi kroz premaligne promjene koje se mogu otkriti i liječiti prije nego što postanu karcinom.

Faktori rizika za razvoj raka grlića maternice

Dokazano je i prihvaćeno da je infekcija humanim papiloma virusima (HPV) sa srednjim i visokim onkogenim potencijalom najvažniji pojedinačni etiološki faktor u patogenezi raka grlića maternice. Najveći rizik od HPV infekcije je u periodu od 18 do 30 godina starosti, a zatim postepeno opada. Tradicionalni faktori rizika kao što su:

- nizak socioekonomski status,
- rano stupanje u seksualne odnose,
- česta promjena seksualnih partnera,
- loša genitalna higijena,
- spolno prenosive bolesti,
- pušenje i imunosupresija danas se smatraju faktorima koji doprinose nastanku HPV infekcije i kofaktori su u patogenezi raka grlića materice.

Simptomi kod oboljelih od raka grlića maternice su nespecifični i rijetki. U ranim stadijima, karcinom grlića maternice obično ne uzrokuje simptome, što dodatno naglašava važnost redovnih pregleda. Uznapredovali stadij karakteriše nepravilno krvarenje, krvarenje između dva menstrualna ciklusa, krvarenje nakon spolnog odnosa, bol tokom seksualnog odnosa, krvarenje nakon menopauze neuobičajeni iscjedak i bolovi u donjem dijelu trbuha ili donjem dijelu leđa, kao i problemi sa mokrenjem ili stolicom u uznapredovalim stadijima. Dijagnoza bolesti postavlja se na osnovu ginekološkog pregleda, citološkog nalaza, kolposkopije i biopsije.

Prevencija: Naša najjača odbrana

1. HPV vakcinacija

Vakcinacija protiv HPV-a je najefektivnija mjera prevencije karcinoma grlića maternice.

Vakcinacija se preporučuje za djevojčice i dječake, idealno prije početka seksualne aktivnosti:

- za djecu uzrasta 11-12 godina,
- vakcinacija se može primjenjivati od 9. godine života,
- preporučuje se za sve osobe do 26. godine koje ranije nisu vakcinisane,
- odrasli između 27 i 45 godina mogu razmotriti vakcinaciju u konsultaciji sa ljekarom.

2. Redovni skrining pregledi

Najrašireniji pristup u prevenciji raka grlića maternice je klasična citologija po Papanikolau (PAPA test) koju kod žena sa pozitivnim nalazom treba dopuniti kolposkopskim pregledom, HPV tipizacijom i ciljanom biopsijom.

Skrining omogućava otkrivanje premalignih promjena prije nego što se razvije karcinom.

PAPA test je jednostavna neinvazivna medicinska pretraga kojom se uzima mala količina površinskih stanica rodnice, vrata maternice i kanala vrata maternice. PAPA test prvensteno služi za otkrivanje promjena na stanicama vrata maternice prilikom probira radi ranog otkrivanja raka vrata maternice, ali i upalnih promjena. Rezultati mogu ukazivati i na prisutnost nekih mikroorganizama i infekcija, ali su za dijagnozu infekcija potrebne dodatne mikrobiološke pretrage.

PAPA test se može izvoditi kao:

- Skrining metoda pregleda zdrave populacije u skladu sa međunarodno priznatim preporukama
- Dijagnostička metoda pregleda kod pacijenata sa iskazanim simptomima koji se verifikuju kliničkim pregledom specijaliste ginekologa

Liječenje i prognoze

Uspjeh liječenja karcinoma grlića maternice uveliko zavisi od stadijuma bolesti u trenutku dijagnoze:

- Rani stadijumi: Stopa preživljavanja od pet godina je preko 90% kada se karcinom otkrije u ranoj fazi,
- Lokalno uznapredovali stadijumi: Stopa preživljavanja opada, ali liječenje može biti uspješno,
- Metastatska bolest: Zahtijeva složenije liječenje.

Opcije liječenja uključuju hirurgiju, radioterapiju, hemoterapiju ili kombinaciju ovih metoda, zavisno od stadijuma bolesti i individualnih karakteristika pacijentice.

Karcinom grlića maternice je bolest koja se može spriječiti. Kombinacija HPV vakcinacije, redovnih skrining pregleda i zdravih životnih navika može drastično smanjiti rizik od razvoja ove bolesti. Naš zdravstveni sistem pruža resurse za prevenciju i ranu detekciju - iskoristite ih.

Svaka žena zaslužuje pristup kvalitetnoj zdravstvenoj zaštiti i informacijama koje mogu spasiti život. Ovaj januar, učinimo korak ka budućnosti bez karcinoma grlića maternice.